

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Forma denunciandi excommunicatos prædicto officiales.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

mo potius Apostolicis acquiescere monitis non curauerint, ipsos ad id per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota cogatis. *hæc ibi: quæ ratione debeant ad praxim renouari, opportune docet hoc loco Eymericus.*

a Et nihilominus, quod inuiolabiliter seruabitur, & cat. constitutiones contra hereticos, &c. *Multi sunt Pontificum extrauagantes in fine huius operis impressæ, quibus præcipitur sacri magistratibus, ut constitutiones, & leges contra hereticos latas obseruent. Innocent. III. sepe cauit per bullam incip. Orthodoxa fidei. nem per bullam incipien. Ad extirpanda. §. Statuimus. ubi ita scriptum est: Statuimus, ut Potestas seu Rector, qui ciuitati præest, vel loco alij ad præsens, aut pro tempore præfuerit in futurum in Lombardia, Romaniola, vel Marchia Teruifana, iuret præcisè, & sine tenore aliquo atterere inuiolabiliter, & seruare, & facere ab omnibus obseruari toto tempore sui regiminis, tam in ciuitate, vel loco sui regiminis, quam in terris sue ditioni subiectis, omnes, & singulas, tam infrascriptas, quàm alias constitutiones, & leges, tam canonicas, quàm ciuiles, editas contra hereticam prauitatem: & super his præcisè obseruandis recipiant a quibuslibet sibi in potestaria vel regimine succedentibus iuramenta: quæ qui præstare noluerit, pro Potestatis vel Rectoribus nullatenus habeantur. hæc tenus ibi. Huc quoque spectat quod sanciuit Bonifacius Octauus in c. vt inquisitionis. de hæret. libr. 6.*

Forma denunciandi excommunicatos prædictos officiales.

15 **R**ater N. ordinis prædicatorum, & cat. Inquisitor, &c. dilectis nobis in Christo curatis, clericis talis Ecclesiæ cathedralis, ad quem, vel quos præsentem peruenirent: Salutem, & mandatis nostris, immo uerius, & cat.

Vobis, & cuiuslibet vestrum notum facimus tenore nostrarum præsentium litterarum, quod die tali, de mense tali, & de anno tali, assistentibus nobis talibus, ac in tali loco, uocauimus ad nos uenerabiles talem Vicarium, & talem Subvicarium, talem Balliuum, & talem Subballiuum, & tales Consules talis ciuitatis, vel loci, & requisimus uerbo prius, postmodum litterariè: quatenus præstarent nobis iuramentum (ut tenentur) secundum canonicas sanctiones, quod quocumque per nos requirentur, ut Ecclesiam contra hereticos, & eorum complices adiuuarent bona fide, & iuxta officium, & posse suum, &c. facerent, quæ in dictis litteris continentur. Cumque parere noluerint, ut tenentur, requisimus eos ac monuimus, & requiri ac moneri sub pena excommunicationis fecimus, quatenus dictum iuramentum præstarent infra certum eis terminum assignatum, ut patet per nostras litteras tenoris sequentis. *Inseratur tota immediate littera antedicta, et continetur sic:*

Verum cum talis Vicarius, vel Consules, ac Balliuus, &c. antedicti: nostris præfatis monitis, &

A mandatis, immo uerius Apostolicis, non paruerit cum effectu, contemnendo præstare petitum iuramentum canonicum antedictum, propter quæ antefatam excommunicationis sententiam incurserunt, ut contumaces nobis, & rebelles, immo uerius Sanctissimo domino nostro Pape, & Ecclesie sancte Dei, ideo auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, uobis, & cuiuslibet uestrum, dicimus, & in uirtute sancte obedientie, ac sub pena excommunicationis precipimus, & mandamus, quatenus tali die proxime uenientis, & in omnibus, & singulis alijs diebus Dominicis, & festiuis, & tandem quousque a nobis oppositum habueritis in mandatis, populo denuntietis in tali Ecclesia, vel tali, in Missa maiori, quando maior erit ibi multitudo populi atque cleri, prædictos talem, & talem, fore per nos excommunicatos, & tanquam uere excommunicatos uitetis, & faciat ab alijs euitari, tantum, & tamdiu, donec de absolutione eorum legitime uobis constet: Et hæc nostras reddatis latori præsentium cum subscriptionibus uestris, continetibus diem & horam receptionis uestræ in signum mandati completi, positus in eisdem. Datum sub nostro sigillo, die tali, mensis talis, anno tali, & loco tali.

B *Quibus denunciatis, si præstare uoluerint iuramentum canonicum antedictum, præstabitur secundum formam in antea expressam, & absoluentur a sententia excommunicationis, inuncta eis aliqua dura penitentia arbitraria salutari: ut pote & certis diebus Dominicis, uel festiuis, habeant stare domi. Missa maior dicitur, & populi maior fuerit multitudo, in porta Ecclesie, uel in gradibus ante altare, apud & solariis depositis, tenendo in manu cereum tanti ponderis, offerendum sacerdoti Missa terminata, seu diuino officio celebrato. Vel quod hoc faciant omni uel certo tempore, quando contigerit Inquisitorem pro fide sermonem facere generale. Vel iniungatur alia pœna, de qua magis ridebitur ex parte, per modum tenoris sequentis.*

COMMENT. VI.

a **I**nuncta eis aliqua dura penitentia arbitraria salutari. *Optime dicit, arbitraria: quoniam licet ob id quia uenerit fuerint, uenerit penas, de quibus in c. ad abolendam. §. penul. & in cap. excommunicamus. §. moueatur. de hereticis, & in ant. si uero dominus. C. de hæret. ubi interpretes, nihilominus ob delictum præcedens puniendi sunt, & quia tunc pœna non est a iure taxata, propterea arbitrio iudicantis relinquitur imponenda. c. de causis. extra de offic. deleg. & tradit Panormitanus, in cap. admonet. de renuncia.*

E *Hæc uero pœna de quibus hoc loco Eymericus, non debent acerbè uideri, cum delictum fuerit grauissimum: nam non obedire Inquisitori in his quæ ad fidem spectant, ingens scelus est, poterunt autem alij mitiores ex cogitari, ueluti copiosa elemosynas, pro loci edificatio, & similes, dummodo delictum non maneat impunitum, & ceteri timere discant.*

Illud tamen est hic diligentissime obseruandum, in puniendis magistratibus multa prudentia opus esse,

esse, & cauendum est, ne illi superbia efferantur, & magis peccent, ac in grauiore errore incidant. quia mobrem priusquam ad has angustias, & difficultates perueniantur, conari debent Inquisitores salubrius monitionibus eos commouere ab obediendum et parendum mandatis Ecclesie, & raro censeo agendum cum ipsis imperiose.

Meminerint Inquisitores de imbelles esse, ac ege re secularium magistratum auxilio, quorum propterea amicitiam & benevolentiam debent sibi conciliare. Ceterum cum ad has tandem ventum est calamitates, ut illi obedire renuant, et propterea sint puniendi, tutius est inferioribus inquisitoribus, ut superiores consulant, ut generales inquisitores, summus Pontifex statuam quid in tam graui causa agendum esse videatur.

Atque hoc est maxime obseruandum in liberis ciuitatibus, in quibus & principes & magistratus nullum dicunt se recognoscere superiorē: in his enim raro poterunt Inquisitores suam omnem iurisdictionem exercere: secus in illis, in quibus minores magistratus superiores recognoscunt, & illi fidei ardent fauent. in his enim haec penitentia, de quibus hic Emericus, iniungi poterunt, quas & nos quandoque imponi vidimus.

Tam quia ratione procedi debeat contra dominos temporales, qui nolunt Inquisitoribus obedire, traditur copiose in rescripto Innocentij IIII. incipiente: Ad extirpanda. Et docent breuiter Simancas de cath. instit. tit. 23. nu. 8. & 9. & Repertorium Inquisitorum verborum dominus & alij.

Forma absoluendi predictos a sententia excommunicationis.

Nam dicti excommunicati flectentes genua iurabunt stare mandatis Ecclesie: & post statim dicetur per Inquisitorē & alios ibi praesentes Psalmus: Misere mei Deus. vel: Deus misereatur. vel aliquis alius. Quo dicto, dicetur Kyriel. Chrifteil. Kyriel. Pater noster. Et ne nos, &c.

Saluos fac seruos tuos.
Deus meus sperantes in te.
Dominus vobiscum.

Et cum spiritu tuo. Oremus.

PRÆTINDE Domine famulis tuis dexteram caelestis auxiliij, ut te toto corde perquirat, & quae digne postulant, assequantur.

Præsta, quæsumus domine, his famulis tuis dignum penitentiae fructum, ut Ecclesiae tuae sanctæ ac cuius obedientia deuiauerant delinquendo, domino tuae gratiæ reformentur, per Christum dominum nostrum.

Et addat Inquisitor:

Et nos auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte, absoluius vos, & vestrum quemlibet a sententia excommunicationis maioris, qua fueratis per nos legitime innodati, pro eo quod contumaciter reuolueratis ad nostri requisitionē præstare canonicum iuramentum, de sancta Ecclesia defendenda contra hereticam prauitatem:

A & restituius vos & quemlibet vestrum sacramētis Ecclesie. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Et dicitur eis sic: Vos iurastis stare mandatis Ecclesie, & nos mandamus vobis sub virtute iuramenti per vos praestiti, quatenus pro penitentia salutari vos singulis dieb. Dominicis faciatis hoc vel illud. Iniungetur eis penitentia salutaris prout honori fidei videtur melius expedire.

Quibus absolutis, mandabitur predictis rectoribus Ecclesiarum; qui eos excommunicatos denuntiauerunt, quatenus eos de cætero habeant pro absolutis; nec deinceps hac de causa eos vitent, nec faciāt ab alijs vitari: sed potius eos ad diuina admittant, & admittere faciant, prout ante per litteras tenoris sequentis.

COMMENT. VII.

Iam dicti excōmunicati flectentes genua iurabunt stare mandatis Ecclesie. Valde prudenter Emericus hoc loco regulis iuris semper haeret, admonet, qui fieri debeat ab absolvente, & sit praestandum ab absoluto, ut beneficium absolutiois impendatur.

Primum ergo est, ut qui absolendus est, antequam beneficium absolutiois consequatur, iureiurando promittat, se subiturum & facturum eā penitentiam, quam Ecclesia, seu index Ecclesie nomine sibi iniunxerit. potest autem hoc iuramentum bifariam ei per Inquisitorē praescribi. Primo ut dicat ita: Ego iuro me pariturum mandatis Ecclesie: vel ita: Ego iuro quod stabo, & obediam mandatis tuis. Quod aperta colligitur ex c. ex tenore. de se ten. excom. ibi: Mandamus itaque, quatenus recepto ab eo iuramento, quod tuo debeat mandato parere, ipsum vice nostra a sententia, qua tenetur, absoluas: hac ibi. Atque hoc postremum fieri posse dixit ibidem Archidiaconus. quæ sententia in hoc grauissimo crimine vera est. nec pertimescat qui absoluitur iurare de parendo mandatis iudicis: quoniam index non debet sibi postea iniungere iniqua mandata, nec absolutus est obligatus nisi ad intractabilia possibilis, & honesta mandata exequenda. argumen. l. si societatem. §. arbitratorum. ff. pro socio. & tradit Hostien. in dicto c. ex tenore. de senten. excommuni. & paulo post dicemus in hoc eodem commentario.

Curam de parēdo mandatis ecclesie praestandū ab eo qui absoluitur.

D Sed antequam ad cetera progrediar, id quod est scitu dignissimum in hac causa, in primis est indagandum; Quando scilicet requirendum est iuramentum de stando mandatis Ecclesie ac primum hoc generaliter videtur verum, ab omni redeunte ad Ecclesie gremium exigendum esse hoc iuramentum, maxime vero ab illis, qui suspensionem hæresis quæcumque contraxerunt, & abiurant; cum nulla abiuratio fiat, in qua abiurantes non præstent hoc iuramentum de parendo mandatis Ecclesie, seu Inquisitoris: nam inter abiurandum præter cetera profitentur ac spondent se subituros omnem penitentiam, quæ pro delictis decreuerint Inquisitores iniungere.

E Ad hæc, obseruandum est, eos qui circa fidem delinquant, bifariam posse Ecclesiam offendere, primo,

¹⁹ Quod ex diebus visū fuerit mandetur illis.

²⁰ Curet inquisitor ut pronuntietur absoluti.

Nym. 18.

Iuramentū de parēdo mandatis ecclesie praestandū ab eo qui absoluitur.

Iuramentū de itando mandatis Ecclesie quando exigendum.